

„DOBRY UČITEĽ“. TAJOMSTVO JEHO ÚSPECHU.**„A GOOD TEACHER“. SECRET OF HIS SUCCESS.***Imrich Ištvan***Abstrakt**

Príspevok má teoretický charakter, ponúka vhľad do kvality práce učiteľov. Bližšie rozoberá nielen podstatu – predstavu o efektívnom učiteľovi, ale takisto poukazuje na rozdiely v práci úspešných a menej úspešných učiteľov. Ak poznáme totiž ich tajomstvo, môžeme sa stať rovnako dobrými ako sú oni.

Kľúčové slová: *efektivita, dobrý a úspešný (efektívny) učiteľ*

Abstract

The paper is of theoretical nature. He offers insight into the quality of teacher's work. The author discusses not only the idea of good, effective teachers but also mention the differences between good and less successful teachers. When we know the secret of their success, we can also be as good as they are.

Key words: *efficiency, good and successful (effective) teacher*

1. ÚVOD

Žiaci doslova lipnú na jeho perách, nadšene prijímajú jeho návrhy, nechajú sa im inšpirovať a nasledujú, rozvíjajú jeho nápady aj vo svojom voľnom čase. Kto by nechcel mať – byť takýmto učiteľom?

Som zástanca tézy, že každý učiteľ môže byť úspešný. Nevyhnutnou požiadavkou ale je, aby sa učiteľ vyznačoval kladným vzťahom k žiakom, nadšením, zánietením pre učiteľské povolanie. Bez splnenia týchto podmienok, určitého nadšenia ako aj pociťovania uspokojenia vo svojej práci nie je možné napredovať, zlepšovať sa nielen v učiteľskej, ale aj v inej profesii. Ako začínajúceho učiteľa ma problematika – otázka: „ako sa stať dobrým učiteľom?“ veľmi zaujíma. Na túto problematiku vyšlo v poslednom období viacero zaujímavých zahraničných publikácií. Ak sa mienime zlepšiť v učiteľskom povolaní je potrebné poznať prácu úspešných učiteľov a uvedomiť si, že môžeme o nich uvažovať z viacerých pohľadov. Z pohľadu žiakov, z pohľadu rodičov a z pohľadu učiteľov. Práve poslednému uhlu pohľadu venujeme v príspevku pozornosť.

2. CHARAKTERISTIKA DOBRÉHO, ÚSPEŠNÉHO UČITEĽA**2.1 Pojem efektivita**

Slovo efektivita je z etymologického hľadiska latinského pôvodu. Pochádza zo slova „*effectivus*“, ktoré slovník cudzích slov (Šaling, 2000) vymedzuje ako:

1. účinnosť vôbec,
2. účinnosť prostriedkov hodnotená z hľadiska výsledkov.

V pedagogickom kontexte by sme mohli efektivitu podľa E. Petláka (2000) vyjadriť nasledovne: v čo najkratšom čase, s najmenšou námahou učiteľa i žiakov dosiahnuť čo najlepšie výchovno-vzdelávacie výsledky. Prirodzene nejde o náhlenie sa, ale o premyslený výber vyučovacích metód a premyslenie činnosti učiteľa a žiakov. (Petlák, 2000, s.9)

2.2 Úspešný (efektívny) učiteľ a jeho znaky

Ako vyzerá dobrý, úspešný učiteľ? Akými vlastnosťami disponuje? V čom spočíva tajomstvo jeho úspechu?

Na tieto otázky existuje mnoho odpovedí. Práve ony podnietili v minulosti ako aj v súčasnosti zvedavosť odborníkov a stali sa predmetom ich výskumov. Napr. už v 17. storočí J.A. Komenský požadoval, aby bol dobrý učiteľ **múdry, rozvážny, mravný, živý vzor cnosti**. Dobrý učiteľ podľa jeho slov neovláda iba pedagogické umenie, ale takisto musí byť vysoko kultúrny, rozhladený, vzdelaný, ovládajúci umenie reči, osvetľujúci lúčmi svojho vedenia. Veľkú pozornosť učiteľovi venoval v svojich prácach aj významný nemecký pedagóg A. Diesterweg. Dospel k názoru, že dobrý učiteľ *má dokonale ovládať svoj predmet, má mať rád svoje zamestnanie, má byť všestranne, ale hlavne pedagogicky a psychologicky vzdelaný a neustále sám seba zdokonaľujúci*. (In: Černotová, 1997, s. 10)

V 70. – 80. rokoch sa u nás venovala pozornosť psychologickému rozboru štruktúry a vlastností osobnosti učiteľa. (Ďurič - Štefanovič, (1973) Špendla, (1974) Učiteľovi sa venoval aj J. Kounin (1970), ktorý dospel k nasledovným charakteristikám dobrého učiteľa:

- *Dobrý učiteľ vie o všetkom, čo sa deje v triede. Jednoducho povedané „má oči všade.“* Dobrý učiteľ sa vyhýba interakcii s jedným alebo viacerými žiakmi, kým väčšina triedy venuje pozornosť iným činnostiam než je učenie. Učiteľ vždy sleduje celú triedu, udržuje očný kontakt s jednotlivými žiakmi, predchádza vzniku vyrušovania hneď v začiatkoch. Vie, kto spôsobuje problémy a zasiahne proti ich pôvodcovi. So zásahom neotále príliš dlho a neobviňuje z narušovania poriadku nepravého žiaka. V prípade vzniknutia viacerých problémov ich efektívny učiteľ rieši postupne podľa dôležitosti.
- *Dobrý učiteľ dohliada nad niekoľkými činnosťami v triede súčasne.*
- *Dobrý učiteľ zapája do činnosti v triede čo najviac žiakov (sústredí sa na skupinu), vyhýba sa sústredeniu len na jedného alebo dvoch žiakov.*
- *Dobrý učiteľ sa vyznačuje plynulosťou aktivít.* U dobrých učiteľov býva prechod od jednej činnosti k druhej hladký, pokojný, bez náhlych zmien. (In: Vendel, 2005, s. 236- 237)

Novšiu charakteristiku dobrého učiteľa nám prinášajú súčasní nemeckí a americkí pedagógovia ako sú napr. A. Helmke (2002), H. Meyer (2004), T. Whitaker (2009), R.R. Jackson (2009) a iní. Niektorí z nich sú zástancami typicky behaviorálneho prístupu k riešeniu otázky: *Kto je dobrý učiteľ?* V ich prácach nájdeme hlavne popisy konania a správania. Podrobnejšie sa budeme venovať názorom A. Helmkeho (2002) a T. Whitekera (2009).

Ako by sme mohli teda v súčasnosti charakterizovať dobrého – úspešného - efektívneho učiteľa? Najčastejšie sa efektívny učiteľ definuje „ako učiteľ, ktorý dosahuje, produkuje dobré výsledky v žiakových výkonoch.“

Nemecký pedagóg A. Helmke (2002) uvádza vo svojom výskume v celku 7 dimenzií v ktorých efektívni učitelia dosiahli veľmi výborné výsledky. Úspešní učitelia sú podľa neho:

- *efektívni v riadení triedy.* Disciplinárne a iné rušivé faktory sú ojedinelé. Učiteľ ich zaznamenáva a predchádza,
- *vyučovací čas, ktorí majú k dispozícii využívajú účinne (efektívne) k prebratiu učebnej látky,*
- *vyjadrujú sa jasne a zrozumiteľne,*
- *prispôsobujú požiadavky kladené na žiakov s ohľadom k ich schopnostiam a možnostiam.* Formulujú náročné otázky napr. na porozumenie, riešenie problémov, aplikáciu poznatkov a pod. Pomáhajú a venujú sa slabším žiakom. V triede pracujú so žiakmi v skupinách,
- *nevyvíjajú na žiakov časový nátlak.* Po položení otázky čakajú na odpoveď, sú trpezliví,
- *efektívni učitelia sa vyznačujú humorom, sú priateľskí, chvália a povzbudzujú žiakov.* (In: Euler,Hahn, 2007, s. 22-23)

V ďalších riadkoch sústredíme pozornosť na amerického pedagóga T. Whitekera (2009). Podľa neho môžeme v 14 nasledujúcich znakoch, bodoch vidieť zásadné rozdiely medzi dobrými – efektívnymi učiteľmi a ich menej úspešnými kolegami:

1. *Dobří učitelé nikdy nezabývají, že sú to ľudia a nie vzdelávacie programy, ktoré vypovedajú o kvalite v škole.*

Každý dobrý pedagóg vie, že škola, ktorá má vynikajúcich učiteľov je aj vynikajúcou školou. Bez dobrých učiteľov chýba škole základný pilier. Zlepšenie školy je vskutku jednoduchá myšlienka, ale podobne ako mnohé myšlienky nie je ľahko uskutočniteľná. Podľa T. Whitakera (2009) existujú dve možnosti, ako môžeme školu vylepšiť. Prvá možnosť spočíva v nájdení lepších učiteľov a tá druhá v zlepšení tých učiteľov, ktorých máme. Môžeme investovať mnoho nášho času a energie do hľadania programov, ktoré by vyriešili naše problémy, ale vo väčšine prípadov nám neprinesú to zlepšenie, ktoré očakávame. Oveľa viac sa musíme koncentrovať na to, čo je naozaj dôležité. Dobří učitelé pochopili, že nejde o programy, organizačné formy, či metódy, ale vždy o ľudí. Pri frontálnom vyučovaní sa často spomínajú jeho negatíva, hovorí sa, že je zlé. Problém nie je vo frontálnom vyučovaní. Efektívny učiteľ vie aj prostredníctvom frontálneho vyučovania zaujať žiakov, sprostredkovať im dôležité informácie a položiť základ pre aktívne učenie. Problém je v slove „zlé“. Na rozdiel od iných vidí T. Whitaker (2009) rezervy v osobe a nie v spôsobe. Učiteľ si musí sám uvedomiť nutnosť zlepšiť sa.

2. *Dobří učitelé formulují na začátku školského roka jasné očekávání, kterých sa pevne držia.*

Efektívni učitelia sa sústreďujú na očakávania, iní učitelia kladú dôraz na pravidlá a tí najmenej efektívni na tresty za porušenie pravidiel. Veľmi dobrí učitelia majú veľmi jasné stanovisko k disciplíne. Na začiatku školského roka formulujú jasné očakávania, ktorých sa v priebehu roka pevne držia. Učiteľ môže stanoviť očakávania typu: **rešpektuj sám seba, druhých, svoju školu alebo buď úctivý, dobre pripravený, vždy presný.** Pri výskyte nežiaduceho správania si samozrejme môže efektívny učiteľ premyslieť, stanoviť trest, no vo vzťahu k očakávaniam sú jasne druhoradé. Dôležitosť a podstata je vo formulovaní očakávaní a budovaní vzťahov so žiakmi, aby sami žiaci chceli stanovené očakávania splniť. Skvelí učitelia nepremýšľajú celý čas: „*Čo spravím ak sa žiaci budú správať neadekvátne?*“, ale očakávajú od žiakov dobré správanie – čo zvyčajne dostanú. Takisto očakávania formulujú práve na začiatku roka, v čase keď každý z nás má najlepšie predsavzatia, je naplnený pozitívnou energiou. Výborní učitelia ho využijú pre stanovenie atmosféry – tónu pre daný školský rok. Aj keď učíme ten istý predmet, či žiakov, každý začiatok školského roka prináša možnosť vylepšiť svoje vyučovanie. Pri moci - sile očakávaní nie je až tak dôležitý ich špecifický obsah, ako skôr ich jasná formulácia, smerovanie do budúcnosti a ich pozitívne

posilňovanie. Každý učiteľ to môže robiť. Výborní učitelia to robia. Kladú očakávania na žiakov a seba samých. (Whitaker, 2009, s. 25-29)

3. *Ak sa žiak správa nevhodným (neprimeraným) spôsobom, tak má výborný učiteľ len jediný cieľ: postarať sa o to, aby sa nevhodné správanie u žiaka už neopakovalo.*

Ako sa správajú v ťažkých situáciách dobrí učitelia? Ako reagujú, ak sa niečo nepodarí? Ak sa žiak správa nevhodným spôsobom, tak má podľa T. Whitakera (2009) výborný učiteľ len jediný cieľ: postarať sa o to, aby sa nevhodné správanie u žiaka už neopakovalo. Neefektívny učiteľ má často iný cieľ: pomstu. Efektívni učitelia chcú nežiaducemu správaniu predísť – neefektívni učitelia chcú žiaka po nevhodnom prejave potrestať. Napr. ak si dieťa zabudne nejakú učebnú pomôcku, chcú neefektívni učitelia aby sa za to hanbilo. Tým chcú dosiahnuť, aby sa to už neopakovalo. Ich konanie je determinované trestaním a trestami – pozerajú sa do minulosti. Naopak, dobrí učitelia hľadajú a koncentrujú sa na to, čo môžu ovplyvniť, nakoľko každý z nás vie, že minulosť nemôžeme vrátiť späť a preto nemá zmysel, aby sme plytvali našou energiou. Dobrí učitelia radšej pracujú na tom, aby nevhodnému (neprimeranému) správaniu predišli. Ďalší rozdiel medzi efektívnymi a menej úspešnými učiteľmi môžeme vidieť podľa T. Whitakera (2009) napr. pri otázke: Aké správanie si želajú, očakávajú učitelia od žiaka po tom, čo bol na „koberčeku“ pri riaditeľovi? Neefektívni učitelia si prajú, aby bol žiak po návšteve riaditeľa zničený, alebo nahnevaný. Efektívni učitelia si želajú, aby im rozhovor s riaditeľom pomohol, cítili sa po ňom lepšie. Nahnevani žiaci sú problémom, no žiadnym riešením. Efektívni učitelia vedia, že nejde o to, aby žiak nahnevane opustil kanceláriu riaditeľa a rozprával o tom spolužiakom, ale o to, ako sa žiak zachová v budúcnosti. Efektívni učitelia nepotrebujú riaditeľa, aby miesto nich bol pomstiteľom, potrebujú jeho oporu a podporu.

4. *Dobří učitelé kladú vysoké nároky na žiakov, no ešte vyššie na seba samých.*

Dobří učitelé kladú vysoké nároky na žiakov. Je potrebné si ale uvedomiť, že aj tí najhorší učitelé kladú na žiakov rovnako vysoké nároky. Očakávajú od žiakov angažovanosť bez rozdielu, či je učivo zaujímavé, alebo nie. Očakávajú, že žiaci budú pozorne sledovať výklad učiteľa i keď je nudný a jednostranný. Očakávajú, že sa k nim budú žiaci správať dobre, nezávisle od toho ako sa učitelé správali k nim. Čo je dôležité? V čom presne sa odlišujú dobrí učitelé? Čo je tu premennou? Premenná nie je to, čo vyžadujú učitelé od žiakov, ale to, čo vyžadujú učitelé od seba. Dobří učitelé kladú vysoké nároky na svojich žiakov, no ešte vyššie na seba samých. Zlí učitelé kladú vysoké nároky len na svojich žiakov, pričom často sú nerealisticky vysoké. Očakávajú, že vedenie školy bude dokonalé, že budú všetci rodičia bezchybní a že všetci ich kolegovia si ich budú enormne vážiť. Dobří učitelé stále pracujú na tom, aby zaujali žiakov. Ak sa im to nepodarí, pýtajú sa, čo robili zle, alebo v čom by sa mohli zlepšiť. (Whitaker, 2009, s. 39-40)

5. *Dobří učitelé vedia, kto je premennou vo vyučovaní: oni sami. Dobří učitelé sa snažia neustále zlepšovať, koncentrujú sa to, čo môžu naozaj kontrolovať: svoj vlastný výkon.*

Čo robí rozdiel medzi dvoma školami? Čo je najdôležitejšie vo vyučovaní? Efektívni pedagógovia poznajú odpoveď na dané otázky. Dobré vedú, že nejde o to, čo je premennou, ale kto. Dobří učitelé sa snažia stále sa zlepšovať a dávajú pozor na to, čo môžu kontrolovať – svoj vlastný výkon. Neefektívni učitelé čakajú na to, kým sa niečo iné zmení. Dobří učitelé hľadajú odpovede u seba, zlí u druhých. Na všetkých úrovniach školského systému berú efektívni učitelé, riaditelia a pedagogickí pracovníci zodpovednosť. (Whitaker, 2009, s.41)

6. *Dobří učitelé vytvárajú v triedach a v škole pozitívnu atmosféru. Pristupujú ku každému s rešpektom, ale predovšetkým poznajú moc pochvaly.*

Hlavným znakom úspešných učiteľov je, že v triede a v škole vytvárajú pozitívnu atmosféru, ku každému pristupujú s úctou a rešpektom a to každý deň. Aj tí najlepší učitelé

možno nemajú radi všetkých svojich žiakov, ale správajú sa tak, ako by ich radi mali. Dôležité je takisto, že dobrí učitelia poznajú moc – silu pochvaly. Dobrí učitelia poznajú 5 elementov, ktoré sú potrebné, aby mohla pochvala rozvinúť svoj pozitívny účinok. Aby pochvala mala efekt musí byť autentická, špecifická, bezprostredná, bez obmedzení a neverejná – súkromná. Autentickosť znamená, že chválime ľudí za niečo, čo naozaj súhlasí – urobili správne. Autentickosť je dôležitý znak, nakoľko autentické uznanie nevyjde nikdy z módy. Niektorí učitelia často spomínajú, že nechvália svojich žiakov nakoľko majú pocit, že pričasté chválenie stráca svoju hodnovernosť, alebo sa stáva bezvýznamnejším. Práve autentickosť pochvaly môže tomu zabrániť. Autentickosť neznamena, že musí ísť o niečo svetové, alebo o prevyšujúci výkon. Dôležité je, aby to bola pravda. Po druhé, pochvala by mala byť špecifická. Špecifická pochvala umožňuje posilňovať správanie autentickým spôsobom. Nejde o to, aby učitelia chválili žiaka, že bol usilovaný alebo že jeho práca bola excelentná ak tomu tak nie je, no učitelia môžu identifikovať oblasti, v ktorých žiaci vynikajú a za tie ich pochváliť, nakoľko každý sa poteší nad autentickou a špecifickou pochvalou. Efektívna pochvala by nemala byť podľa T. Whitakera (2009) verejná, ale vždy by mala prebiehať medzi štyrmi očami. Každý z nás už bol v situácii kedy učiteľ povedal: „*Prejdem práce od najlepšej po najhoršiu. Peter pod' si po svoju prácu ako prvý.*“ Následok takého postupu môže byť napr. že Peter už nabudúce nenapíše najlepšiu prácu, alebo si na ňom ostatní žiaci cez prestávku vybijú zlosť. Mnohí žiaci by radšej privítali osobnú pochvalu, nakoľko v súčasne dobej mať dobre známky nie je medzi mladými „cool“. Dobrí učitelia často volia pochvalu medzi štyrmi očami, alebo list adresovaný rodičom. Tieto spôsoby pochvaly majú rovnako pozitívny efekt, a to bez negatív - vzbudenia závidi u spolužiakov.

7. *Dobří učitelé neustále filtrují všechno negativně, nepodstatné a k veciam pristupujú s pozitívnym myslením.*

Podľa T. Whitakera (2009) je dobrý učiteľ tzv. filtrom pre každodennú školskú realitu. Či si to uvedomujeme alebo nie, učiteľovo správanie určuje tón zaobchádzania. Keď žiaci postrehnú, všimnú si ako sa učitelia sťažujú, nariekajú. Môže to mať za následok, že sa nebude v škole hovoriť o ničom inom len o nich, aj napriek tomu, že išlo o bezvýznamnú záležitosť. Keď ale budú učitelia pristupovať ku všetkému pozitívne, tak sa to odzrkadlí aj v správaní žiakov. Efektívni učitelia sú si toho vedomí a preto dôkladne a neustále filtrujú všetko negatívne, nepodstatné. Sú príkladom pozitívneho prístupu – postoja. Učitelia často, skoro denne počujú otázku: „*Ako to ide? Ako sa darí?*“ Ich odpoveď pritom má vplyv nielen na to, ako nás vnímajú ostatní, ale aj na náladu osoby, ktorá nám položila otázku. Učiteľ má na výber 2 možnosti odpovede. V prvom prípade môže povedať: „*Mám sa dobre. Ako sa máš ty?*“ V tom druhom môže povedať: „*A vieš ten Stano K. mi ide na nervy.*“, to má za následok, že učiteľka daného žiaka nemusí ani poznať a už má na neho skreslený pohľad. (Haló-efektové javy)

8. *Dobří učitelé intenzívne udržíujú, zlepšujú svoje vzťahy, vyhýbajú sa osobným urážkam a prípadné pochybenia sa snažia napraviť.*

Ako pristupujú efektívni učitelia k žiakom? Ako spomína T. Whitaker (2009) nikdy nebol svedkom, aby dobrí učitelia nejakým spôsobom žiakom ublížili, ich ponížovali a pod. Opak je pravdou: Najlepší učitelia poskytujú žiakom pochvalu a uznanie, aj keď nemusia, pracujú a udržíujú dobré vzťahy so žiakmi, ospravedlnia sa žiakom za to, že si myslia, že spravili chybu, pričom ich vyučovanie pokladajú žiaci za perfektné, bezchybné.

9. *Dobří učitelé dokážu menšie priestupky žiakov ignorovať, a na nevhodné správanie žiakov reagovať tak, aby situácia neeskalovala.*

Dobří učitelia disponujú neuveriteľnou schopnosťou ignorovať. Schopnosť ignorovať neznamena, že si učitelia nevšímajú veci. Opak je pravdou. Dobří učitelia berú počas svojho vyučovania na vedomie skoro všetko. Tzv. schopnosť, až umenie ignorovať tiež neznamena, že učitelia oplývajú bezhraničnou trpezlivosťou, aj keď by sa im v mnohých prípadoch hodila.

Umenie ignorovať sa skôr odzrkadľuje v učiteľovom ovládaní sa, zvládaní situácii, ktoré vyplývajú zo školského diania. Každý učiteľ dobre vie ako ľahko môže vyrušovanie prerušiť plynulé učenie žiakov, no len dobrý učiteľ zo skúseností pozná správny čas a vie či sa mu oplatí zakročiť. Dobrý učiteľ nereaguje automaticky na každé prekročenie istej hranice. Jeho riadenie triedy spočíva na schopnosti kontrolovať svoje správanie ako aj na schopnosti poskytnúť každému žiakovi dostatok pozornosti, ktorú potrebujú, a to už od začiatku. Nevhodné správanie na ich hodinách neeskaluje, nakoľko myslia krok dopredu. Dobrí učitelia vedia, prečo sa oplatí nad maličkosťami privrieť jedno oko. (Whitaker, 2009, s.75-79)

10. Dobrí učitelia majú stanovený plán – cieľ. Keď niečo nevyjde podľa ich predstáv, ako si to naplánovali, premýšľajú, čo mohli urobiť inak a svoj plán upravia.

Ďalším znakom dobrých učiteľov je podľa T. Whitakera (2009) to, že vo svojom vyučovaní len málo vecí prenechávajú náhode. Dobrí učitelia majú pre všetko čo robia plán a sledujú určitý cieľ. Ak niečo nie je podľa ich predstáv tak premýšľajú, čo by mohli spraviť inak a následne plán podľa toho upravia. Protikladom k tomu sú ich menej efektívni kolegovia, ktorí prenechávajú svoj denný program náhode. Niekedy sa zdá akoby by nechceli mať plán a prebrať zodpovednosť za svoje činy. Keď niečo nevychádza podľa ich predstáv majú tendenciu hľadať, zvažovať vinu na iných.

11. Predtým než učinia dobrí učitelia určité rozhodnutia alebo zmeny, kladú si otázku: Čo si to tom myslia tí najlepší?

Úspešní učitelia zakladajú podľa T. Whitakera (2009) svoje rozhodnutia na základne troch jednoduchých princípov a to: 1. Čo je cieľom? 2. Vedie to naozaj k cieľu? 3. Čo si o tom budú myslieť najlepší? Prvé pravidlo sa zdá byť jasné, no aj napriek tomu je možné od neho ľahko odbočiť. Aby reflektovali učitelia svoju výučbu je potrebné a dôležité spýtať sa: Prečo robíme, čo robíme? Často robia učitelia chybu, že danú otázku kladú do zlého kontextu. Namiesto toho aby sa pýtali: „Čo je cieľom?“ pýtajú sa: „Čo je dôvodom? Správna otázka môže učiteľov priviesť k produktívnejším nápadom. Myšlienka sústrediť, brať do úvahy, opierať sa o názory najlepších, či už ide o kolegov alebo žiakov, sa môže podľa T. Whitakera (2009) zdať cudzia, no je podstatným rozdielom medzi najlepšími pedagógmi a zbytkom.

12. Dobrí učitelia sa zaujímajú o názory žiakov na ich rozhodnutia.

Kto sa cíti najlepšie, kto sa cíti najhoršie? Keď robia dobrí učitelia určité rozhodnutia, kladú si otázku: „Kto sa bude v danej situácii cítiť najlepšie a kto najhoršie?“

13. Dobrí učitelia nepripisujú porovnávacím prácam a testom nadbytočný význam. Koncentrujú sa na samotnú úlohu: učenie žiakov.

Ďalším znakom úspešných učiteľov je podľa T. Whitakera (2009) skutočnosť, že dobrí učitelia neprikladajú porovnávacím prácam a centrálnym testom nadbytočný význam. Koncentrujú sa hlavne na samotnú úlohu, a to: učenie žiakov.

14. Dobrým učiteľom ležia ich žiaci na srdci, angažujú sa pre nich. Vedia, že správanie a základné presvedčenia žiakov sú spojené s ich emóciami. Chápu aké dôležité sú emócie pre naštartovanie zmien.

Posledným znakom úspešných učiteľov podľa T. Whitakera (2009) je to, títo učitelia chcú, aby v ich triede a v škole bola snaha o angažovanie sa. Je to „coolové“ – trendy. Usilujú sa aby to aby každý žiak, rodič, príslušník školy bol angažovaný. Najlepším učiteľom sa to podarí. Žiaci sa zaujímajú nielen o učiteľa, ale aj o svojich spolužiakov. Dá sa povedať, že sa starajú, zaujímajú o učenie a o seba navzájom. Ak sa učiteľom podarí dosiahnuť, aby angažovanie (záujem) bolo u žiakov v móde, tak všetko je možné.

Všetky postupy, znaky, body, ktoré sme vyššie uviedli smerujú k tomu cieľu. Keď budú učitelia ku každému pristupovať s úctou a rešpektom; pozitívne k veciam; keď pochopia, že záleží na ľuďoch a nie na programoch; keď svoje rozhodnutia budú orientovať podľa najlepších žiakov a kolegov - potom to všetko vytvorí prostredie v ktorom naozaj bude

„trendy“ sa angažovať a v ktorom nebudú existovať žiadne „zlé“ rozhodnutia a všetko bude možné. (Whitaker, 2009, s.110-111)

3. ZÁVER

Každý učiteľ môže mať zaplnenú poličku množstvom pedagogickej literatúry. Každý učiteľ, či učiteľka môže dobre poznať, ovládať teórie, programy či metódy. Každý učiteľ mohol byť výborným – úspešným študentom počas svojho štúdia na univerzite. To ale nie je zárukou jeho úspešnosti. Rozdiel medzi dobrými (efektívnymi) a menej úspešnými učiteľmi nie je v ich vedomostiach, ale hlavne v ich konaní a správaní. Ak sa učiteľ chce zlepšovať, rásť, ďalej sa rozvíjať je potrebné, aby sa učil práve od tých najlepších kolegov – učiteľov.

4. LITERATÚRA

ČERNOTOVÁ, M. a kol.1997. *Kapitoly z pedagogiky pre študentov učiteľstva*. Prešov: FF PU, 1997, 105s. ISBN 80-88885-08-6.

EULER, D., HAHN, A. 2007. *Wirtschaftsdidaktik*. 2. Auflage. Haupt: 2007, 593s. ISBN 978-3-8252-2525-4.

JACKSON, R. R. 2009. *Arbeiten Sie nie härter als Ihre Schüler und die sechs anderen Prinzipien guten Unterrichts*. Weinheim und Basel: Beltz – Verlag, 2009, 275 s. ISBN 978-3-407-62674-5.

PETLÁK, E. 2000. *Pedagogicko-didaktická práca učiteľa*. Iris,2007, 125 s. ISBN 80-89018-05-X.

VENDEL, Š. 2005. *Pedagogická psychológia*. Prešov: FF PU, 2005, 360 s. ISBN 80-8068-334-4.

WHITAKER, T. 2009. *Was gute Lehrer anders machen. 14 Dinge, auf die es wirklich ankommt*. Weinheim und Basel: Beltz – Verlag, 2009, 125 s. ISBN 978-3-407-62655-4.

Kontaktné údaje

Meno a Priezvisko: Mgr. Imrich Ištvan

Pracovisko: Prešovská univerzita v Prešove, FHPV, Ústav pedagogiky, andragogiky a psychológie. Katedra pedagogiky
Ul. 17. novembra č. 1, 081 16 Prešov, Slovenská republika

Email: foxy47@centrum.sk